

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztői iroda:

Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyiltér sora 15 kr.

Ki a szabadba!

A kék ég szeliden borul a láthatárra s mosolygó fény árad szét a viruló halmokon és völgyeken. A hajnal bíbor fényben pompáz. A szürkület illatos párát lehel. A bokrok aljában feslő virágok. A fák ágain zengő madarak, melyeknek csicseregése édes harmóniába olvad össze a tavaszi bogárcák lágy zümmögésével. Munkás méhek röpkednek virágról-virágra. Legelésző nyájak tarkázzák a mezőt. Zöld vetés közt zeng a pitypalattyéneke. Erdők sűrűjében kaczag a gerle, turbékol a galamb, fütöl a rigó, eped a csalogány. Ott a szántóföldeken és szőlőhegyekben pedig izzad a munkás nép s hálát mond a természet nagy Urának, hogy milyen szép, milyen elragadó és milyen vonzó minden . . . ez a szép tavasz és hogy ő a természet szépségében, az új tavasz fényében, a madarak énekében, a virágok illatában megint gyönyörködhetik. Hálát mond ama titkos hangért, amaz ellenállhatatlan benső sugallatért, mely lelkében minden reggel megcsendül: **Ki a szabadba!**

Te, ki naphosszat a hivatalos szobák zárt levegőjét szivod s asztalod mellett görnyedve, órákon át nézed és veted papírra azt a sok apró betűt, melyek a gondolatnak testet, az emberiségnek tudományt és miveltiséget adnak; te, ki, mint a szorgalmas Mártha, házi teendőid körében foglalatokodol szüntelen, — most apró gyermekeid gondozása, majd a sütés-főzés s a cselédekkel való vesződség foglalja el minden idődet; te, ki sohase látod az ébredő hajnal, sohase köszöntöd vidám arczozal a felkelő napot, hanem a késő délelőtti órákban kelsz, s vagy „érdekfeszítő“ regények olvasásával, vagy előkelő modoru látogatók fogadásával öled el a lassan haladó perczeket; te, ki

gondtalan gyermekeség és verőfényes ifjuságod aranyéveit az iskolák kemény padjain töltöd el s szomjuhozó ajakkal iszol az ismeretek és tudományok forrásából; te, kit a mesterség helyhez köt, a megélhetés gondja lenyűgöz: értsd meg te is e két szónak a jelentőségét: **Ki a szabadba!**

Ott künn, a természet örökszépségű templomában, hol fű, fa, virág, bimbó, erdő, mező, folyó mind az alkotó nagyságát és dicsőségét hirdeti, hol a kebel megteljesedik ihlettel, a szív kitágul a gyönyörtől, a lélek megittasul: ott van csak a valódi élet.

Nem azt akarjuk mondani, hogy azoknak a szórakozásoknak, elfoglaltatásoknak, melyek zárt falak közt történnek és kell hogy történjenek, nincsen jogosultságuk, de igenis azt, hogy a folytonos szobai lég, az a nagy mozgás-hiány, mely általában a mi kis városi lakóinkat jellemzi, végre is csak test és lélekölővé válik.

A kik falun laknak, azok kényszerítve vannak, ha akarnak, ha nem, épen foglalkozásaik és a falusi élet sajátosságai által, néha órákon keresztül, künn a szabadban ülni; a nagyvárosi lakosok pedig mindegyre keresik az alkalmat egy-egy kirándulásra, sokszor meg heteket, hónapokat töltenek el falun.

Csak a kis városok lakói töltik idejüket benn a szobában még verőfényes mosolygó napokon is. Azt hogy egy-egy órát szakítva, kimenjenek a mezőre, megnézni a zöldülő vetéseket, a virágzó fákat, vagy a fejlődő kalászatokat és az áldással megrakott gyümölcsösöket, azt nem akarják tenni, nehogy a l u s i a k n a k látszassanak; kirándulásra pedig egyikök se gondol, jöllehet sokak előtt a határ, a melyben laknak, a vidék,

mely szépségeivel és nevezetességeivel kínál, valóságos terra incognita.

Hogy a mi városunk életéből merítsek példát: kérdem, hányan vannak, a kik a marosújvári sóbányát, vagy a természeti szépségekben gazdag Toroczkó, vagy éppen Abrudbánya és Verespatak vidékét, hová külföldről is el-eljönnek játni és élvezni, megnézték!? Hányan vannak, kik kisebb-nagyobb társaságokba összeverődve, az erdők árnyában, a mezők illatos fűvének selyem ágában, a hegyek és dombok üde legének beszívásában, a test szabad mozgásában keresik az élvezetet és a megújító erőt!? Pedig a népesség arányához képest, talán e városban van a legtöbb olyan egyén, ki zárt falak közt folytatott munkában él és keresi mindennapi kenyerét, vagy veti meg jövődjének biztos alapját.

Ki a szabadba! Nincsen olyan ember, a ki ne szakíthatna, bármily bokros teendői is vannak, legalább néhány órát, hogy nézze a tavasz viruló pompáját, istennek örök dicsőségét.

Ki a szabadba, hol a lélek megszabadul a gondoktól, melyek fogva tartják s az ember, a szó valódi értelmében, szabad. **Ki a szabadba,** s te ember, kit a hosszú télen át a nagy hideg szobák falai közé zárt, kit a mulatságok kifárasztottak, az élvezetek elszedítettek, kinek kedélyét a természet téli álma lehangoalta, borongóssá tette: borulj le a természet templomában, az édes anyaföld kebelén, Isten előtt és áld az ő nagy nevét az ébredésért, az új tavasz ékességéért; áld, hogy ez új tavaszszal is felkelt lelkedben a vágy, mely vonz, ragad, visz ki — **a szabadba. Z.**

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században.
(Folytatás.)

Mégcsak egy elődömről szándékozom ez alkalommal szólni s ez Pápai István, kit az enyedi egyház Tompa távozása után hívott meg a 2-ik papi állomásra 1800. év őszén.

Pápai István született O.-Tordán, 1760, vagy 1761-ben.*)

Atyja Pápai György, kinek Istvánon kívül még voltak gyermekei. Tanulását ő is, mint Abacs János, az ó-tordai egyház keblé elemi iskolájában kezdte. Innen az enyedi főtanodába jött át s iskolai tanulását itt folytatta és végezte. A hittanból kitűnő eredménnyel vizsgázván, külföldre ment s pár évet a margburgi és frankfurti egyetemeken töltött.**)

Hazájába 1790-ben tért vissza.

Benkő Ferencz n.-szabeni pap ép ekkor hivatott meg a Bethlen-főtanodához a földrajz és német nyelv rendes tanárául. Az ekkor Nagyszébenben székelő főkonsistorium, mely a pár évvel ezelőtt (1786) alakult szabeni ref. egyház protektora volt, ezen ifjú és kényes viszonyok

*) Az ó-tordai ref. egyház esketési, keresztelési és halottas anyakönyvei az 1762-ik éven kezdőleg nyitattak. Ezen anyakönyvekben Pápai István neve nem fordul elő, mely körülmény a mellett bizonyít, hogy egy-két évvel az anyakönyvek nyitása előtt született. Hogy O.-Tordán született, arra nézve kétség nem forog fenn. Ő maga írja magáról a n.-szabeni ref. egyház jegyzőkönyvében, hogy „Tordáról való.“ Egy-két évvel többel 1762 előtt szintén nem született, mert 1790-ben lett a szabeni ref. egyház papjává azonnal, hogy külföldi akademiákról hazájába visszatért, ekkor pedig 29, 30 évesnél idősebb gemmi esetre nem lehetett. Ezen életkorokban szoktak rendszeren akademiákon járt ifjú papjelölteink papi állomásokhoz jutni.

**) Lásd a n.-szabeni ref. egyház jegyzőkönyvét.

között létező egyház papi állomására a kitűnő képzettségű Pápai Istvánt szemelte ki és hívta meg.

Pápai a kitüntető meghívásnak engedve, 1790. okt. 23-án szabeni egyházunkba be is köszöntött. Az erdélyi ref. egyházkerületben azon korban gyakorlatba volt, hogy minden, hitezikkeket vagy egyházi alkotmány-szervezetet tárgyazó munkák nyomtatásban csak azután jelenhettek meg, ha azokat főkonsistorium és közzsinat könyv-revisora előlegesen megvizsgálta s közrebesáthatónak ítélte.

Pápai szabeni pappá létele után csakhamar az egyházkerület részéről a könyv-revisio kitüntető tisztségével bízott meg — s e tisztelet valószínűleg haláláig megtartotta.

Tompa enyedi papi állomását 1800-ban a marosvásárhelyi presbiteri állomással cserélvén fel, helyére az egyház Pápaiat választotta és hívta meg, mely meghívást örömmel el is fogadott.

Pápai enyedi papi hivatalát 1801. január havában foglalta-é el vagy néhány hónappal később? az erre vonatkozó kezeimnél levő adatok egymásnak némileg ellentmondók.

Ugyanis a szabeni ref. egyház jegyzőkönyvében ezen kérdésre vonatkozólag sajátkézüleg ezt írja „Innen (N.-Szében) ment 1801-ben papnak Enyedre. Kibucszott 30 Augusztii Communio alkalmatosságával revén textusul Csel. 20. r. 7-ik versét.

Ezzel ellentmondásban áll az a tény, hogy Pápai 1801. január haván kezdődőleg az enyedi egyházban esket, keresztel, temet, szóval rendes papi teendőket végez.*)

Ugy kell lenni, hogy Pápai Tompa távozása után minden nehézség és késedelem nélkül enyedi pappá választatott s így papi állomását már 1801. január elején ünnepélyesen el is foglalta, de a szabeni egyház részére alkalmasnak mutatózó pap akkor mindjárt nem találtatván, a főkonsistorium utasította Pápai, hogy a n.-szabeni

*) Lásd az enyedi egyháznak 1801. január hó 1-én nyitott anyakönyvét.

egyházat, mind addig, míg oda papot nem visznek, végleg ne hagyja oda, hanem Enyedről, hol rajta kívül még van pap s így a lelkesíti teendőik véghezvitelében fennakadás nem fog bekövetkezni, olykor-olykor látogasson el Szébenbe s az ott lévő csekély számú híveket a szükséges lelki gondozásban részesítse. — Szatmári Lajos személyében csakhamar alkalmasnak ígérkező pap találtatván, bucsuzott el végleg nagyszabeni híveitől 1801. aug. 30-án „Communio alkalmatosságával“.

Pápai csak alig 5 évig szolgálhatta az enyedi egyházat, mert 1806. január 26-án hirtelen meghalt. Páptársá Z. Szabó József, elhalálzására vonatkozólag az enyedi egyház anyakönyvébe ezt jegyezte be: „Itten tiszteletes Pápai István kedves Collegám megszűnt az idevaló beirástól, mert egy reménytelen halál elragadta nagy keserűségünkre ezen hónapnak (jan.) 26-ik napján délutáni egy és két óra között. — Nyugodjék csendesen.“

Az enyedi egyházban folytatott papi hivataloskodására vonatkozó adatokkal, fájdalom, nem bírok.

Hogy kiváló képzettségű ember lehetett, tanúsítja azon körülmény, miként könyv-revisorsággal bízott meg a status akkori kormánya által, ezen tisztelet pedig tanult, a kül- és belföld egyházi irodalmaival ismeretes egyéneket szoktak megbízni. Papnak is jelesnek kellett lennie, mert különben reménytelen elhunyt nem okozott volna hívei nek, barátainak nagy keserűsége t.

Irodalmi dolgozata aligha maradt fenn. E téren önálló tevékenységet valószínűleg nem is fejtett ki. Nem volt ideje rá. Mikor erre kerülhetett volna a sor, elhalt, mondhatni még ifjan.

Korán elhunyt kétségtelenül jelentékeny veszteség volt nemcsak az enyedi egyházra, hanem magára az egyházkerületre nézve is.

Porait családja, rokonai valószínűleg szülővárosa temetőjében helyezték nyugalomra, mert az enyedi egyház

Üdv és dicsőség a kolozsvári atletikai Clubnak!

A férfiban a férfiaságot, a nőben a nőieséget szeretjük. — A magyar nemzetnek traditionalis erényei ezek. — s mindég baj és veszedelem következett be, ha a két különböző természet szerepet kezdett cserélni. — A család köréből felhatott a kóroanyag a trónig s az orvos: a kegyetlen sors — drágán fizetett meg velünk minden egyes szerencsétlen kórfolyam gyógyítását, tüzzel és vassal vágva ki a nemzet testének fekélyeit. A társadalomnak féltékenyen kell őrizni ez erényeket s buzgón kellene törekedni azon nemes cél felé, hogy minden férfi a tényleg legyen testben és nemesebb értelemben véve: lélekből is. — Nem vasgyurókat és gladiátorokat mi értünk az athletika alatt. Azok maradjanak a cirkszok lovagjai. És nem is csak az egymásközti mérkőzésre kívánjuk az erők minden oldalú kifejtését; sokkal fontosabb és messzebb menő indokok követelik ezt.

„Mégnehezült az idők járása felettünk“ nemcsak a politikai, hanem a mindennapi életben is.

A harc mezején ép oly szükség van az edzett testre, — és erős lélekre, — ámbár az ismétlődő puska korában meglehető közömbösnek tartják, de oktanul. — mint az ezernyi bajjat telt magán és közélet minden változataiban. Ezért melegen üdvözöljük a kolozsvári atletikai club alapítót és derék tagjait, hogy életre keltették a nemes férfias sport iránti szenvedélyt és elismeréssel vesszük ennek legújabb nyilvánulását: a nagyenyedi versenyt, mely — úgy hisszük és úgy akarjuk — szelésebb körben is fellendíti a férfit méltóan diszító „bajnok“ czim elnyeréseért való törekvést köreinkben is.

A kolozsvári atletikai club kirándulása Nagenyedre, április 22-én.

Április hó 8-án két derék ifjú állít be Török Bertalan m. főjegyző hivatal-szobájába, olyan öltözékben, miről mi laikusok is mindjárt gondoltuk, hogy ezek az urak valamiben török a fejüket. — Csalódtunk; ezen urak már teljesítették is szándékukat: megtették trainirozás kedvéért a 66 kilométer utat Kolozsvárról — gyalog.

Athletikák voltak, kik céljukat hosszas gondolkodás nélkül, de észszerűen szökték elérni. Borbély György bajnok és Gidró Gergely athleta levelet hoztak az atletikai club titkáratól Kuzsok Istvánól, melyben jelezték a 1. hó 22-re kitűzött gyalog-versenyt, — a már kijelölt és még megválasztandó versenybírói és ünnepély-rendező bizottsági tagok közreműködésével a törekvésük elősegítését kérte az egyet nevében. — Miután ez ügyet az ünnepélyek rendezésében már többszörösen kitünt Kovács Gyula derék polgármesterünkkel megbeszeltük, — az atletikák ugyanaz nap délben visszasétáltak Kolozsvárra.

A verseny-feltételek s a megbízó levelek megküldése után a bizottság elnöke Török Bertalan, azután Zeyk Dániel orsz. képviselő előlülése mellett munkába vette a nem csekély fontosságú ügyet s napról-napra jobban beleéltte magát, folytonos levélváltás útján, — közbe pedig f. hó 18-án szintén sétálva jött Kolozsvárra János bajnokkal is megbeszélve egyet-mást, megállapította a programot.

A kolozsvári atletikai club tavaszi versenye.
Verseny-propozíciók.

Verseny-gyaloglás Kolozsvárról Nagenyedig 1888. ápril 22-én.

Távolság: körülbelül 66 km. Handicap. — Bánatpénz: 1 ft. Jelentkezhetnek a K. A. C. versenyképes tagjai. — Jelentkezési határidő: 1888. ápril 18. esti 7 óra. — Tehermérték (Handicaper) br. Jósika Gábor, Albert Károly, dr. Baintner Hugó, Illing Sándor és Kuzsok István. — Indulás: 1888. ápril 22-én d. e. 7 órakor a főtéri oszloptól Kolozsvárra. — Célpont: a város háza Nagenyeden. — Díjak: Az elsőnek érkező: ezüstérmét és tiszteletdíjat, a második: ezüstérmét, a harmadik: bronzérmét nyer. A kik az elsőnek megérkezése után 45 perc alatt érnek a célhoz, valamennyien bronzérmét nyernek. A verseny öt versenyzővel megtartatik.

halottas anyakönyvében nincs arra vonatkozó feljegyzés, hogy Enyeden temetett volna el. Arra sem emlékezik senki, hogy Pápai sírját az enyedi ref. temetőben valaki valaha látta volna.

Ezek voltak azon papok, kik a 18-ik század folytán, közülük ötön*) e folyó századra is átmenőleg az enyedi ref. templom hirneves, de nehéz szöszékéből az Urnak igjét hirdették.

Helyeiket, talán egynek kivételével, mindannyian becsülettel állották meg s koruknak hirneves papjai voltak. Nehányan közülük erdélyi ref. egyházkerületünkben a legfőbb papi méltóságot: a püspöki viselték. — Mások mint esperesek, jegyzők szolgálták az enyedi egyházmegyét s ebben közvetve státusukat. Többen egyik-másik főiskolánknál professori tanszékeket foglaltak el s hivatottsággal teljesítettek hasznos szolgálatokat mondhatni mindig nehéz, néha ép válságos viszonyok között élő egyházkerületünk tanügye érdekében.

A következők sorrendje szerint szólottam róluk. — Némelyekről, úgy lehet, kissé terjedelmesebben is szólottam, mint református papokról szólani nálunk szokásban van.

E tekintetben szolgáljon mentségemre két körülmény, egyik: hogy az imennen-amonnan fáradsággal összeszedett életrajzi adatokat felhasználatlanul félre tenni nem akartam; másik: hogy mi is, ref. papok, kik Krisztus egyházát szökök anyagi javadalmazás mellett szolgáljuk s szolgálatunk megszűnése után családunk, legtöbb esetben a súlyos nélkülözésnek van kiszolgáltatva, nyomorban vesz el; emlékün a könnyen és gyorsan feledés szomoru sorsának van átadva, szegényes javadalmazás mellett végzett fáradságos szolgálatunknak legalább annyi világi jutalmát vehessük, hogy nevünk feljegyeztessék.

*) Bodola János, Abacs János, Tompa János, Z. Szabó József és Pápai István.

Szabályok: A versenyzők a kitűzött távolságot az országúton tartoznak bejárni. Futni tilos. Botot a melynek hossza 1 méter meg nem halad, vinni szabad. Indulás előtt minden versenyző kézzel és becsülettel kötelezi magát a versenyszabályokat megtartani. Versenyruha nem ajánlatik; az indulásnál és megérkezésnél a versenyzők egy színes karszalagot kötelesek viselni.

E versenyre pályázók következőleg indulnak: reggel 6 óra 20 perczkor: Baczonyi Kálmán, Biró Sándor, Eperjesi Béla, Gidró Gergely, Grosz Viktor; 6 óra 30 perczkor: Antal András; 6 óra 55 perczkor: Borbély György bajnok; 7 órakor: Kolozsvári János bajnok, a marosvásárhelyi verseny győztese. — Boheczel Sándor és Bende Albert versenyen kívül gyalognak.

Kerékpáron (byeklin) jönnek: Bartha Gergely vezető, Stámpa Keresztély segédvezető, Dunky Ferenc, Benke Ferenc, Albert Károly. Török Bertalan Marosvásárhelyről: Cherasus Ferenc torna tanár és agyagási Vidor tanár. Félig-meddig számítanak Kaszás Istvánnak Bpestől való lejutását is, mi azonban nem biztos, mert Kaszás csak a napokban érkezett vissza — Angliából!

Vasúton érkeznek: Hécey Lajos, Illing Sándor, Amberboy A. Fényes Károly, Gaál Simon, Fekete M. Kóvári, Csintalan J. Dr. Baintner Hugó alélnök, Tilscher Jenő.

Ezen kiránduló urakhoz még csatlakozókról távirati értesítést várunk.

A verseny-gyaloglás előre láthatólag elkecserejett küzdelemmel fog végződni, különösen Borbély és Kolozsvári bajnokok részéről, kik a többivel szemben nagyon meg vannak terhelve.

Az enyedi rendező bizottság megnyervén a Bethlen főtanodai ifjuság és a tűzoltó egyelet szives támogatását, a főtéren a város ház előtt zenekarokkal fog várakozni a vasárnap d. u. 2 óra után összegyűlve a célpontot jelző zászlóval; az első versenyző érkezését mozsárlövészek fogják jelezni.

A versenybírói ságtagjai (a hon nem levőket nem jeleztek): elnök Zeyk Dániel, — alélnök Csató János alispán; tagok: Adler Sándor nyugalmazott honvéd ezredes, Kovács Gyula polgármester, dr. Jenei Elek jegyző. — dr. Farnos Árpád, dr. Magyar Károly, Makkai Domokos, Pogány János, Török Bertalan, Váro Ferenc, dr. Winkler Albert, Zeyk Kálmán.

A rendező bizottság tagjai: dr. Farnos Dező, Fogarasi Albert, Fogarasi Béla, — Demeter Kálmán, Szilágyi Gyula, Málnási Domokos, Málnási Károly, Kiss Károly, Kiss Sándor, Elekes László, Szász Béla, János Zoltán, Munkácsi Zsigmond.

A rendező bizottság által rendezendő estély műsora következő:

I. Duetto, éneklék Demény Eugenia és Váradai József.

II. Polgár Károly színtársulata által előadatik:

„FÉHÉROTHELLO“

Bőhözatos vigjáték 1 felv. Irta: Bourger, ford: Szilágyi Ede.

SZEMÉLYEK:

Hőrségi, magányzó. Bányoni. Szelede. Lomniczi.

Piroska, neje. Demény. Szusi, szobaleány. Lomnicziné

III. Soprán solo, éneklék dr. Farnos Árpádné.

IV. Alkalmi felolvasás, Váro Ferenc gimn. igazgató által.

V. Vegyes karének, a nagyenyedi műkedvelő társulat vegyes dalkara által.

VI. Táncestély.

Szűnő este közben: 1) A győztes versenyzők díjainak kiosztása.

2) A kolozsvári atletikai club tagjai által kard-, tör- és ökölvívási mutatóványok adának elő.

Az estély tiszta jövedelme a kolozsvári atletikai club alapja javára fordítottatik.

A szünetek közben következő mutatóványok lesznek: Kardvívásból: Hécey Lajos és Tilscher Jenő; törvívásból: Albert Károly és Gaál Simon; ökölvívásból: Fekete Mihály és Boheczel Sándor által.

A nagyenyedi hölgyek a verseny győztese részére értékes szép emléket rendeltek meg, melyet az ifjú hölgyek egyik kedves tagja fog átnyújtani.

A nagyenyedi dalkör hangversenye ápril 14.

A nap már régen alábújt vala a még hóval fedett Pilis mögé, midőn hűséges esernyőmet kezembe véve, utnak indulék, legyőzve lábaimnak városunk kövezete iránt érzett minden ellenszenvét. Az ég boltozatán komor, nehéz fellegek szitálták alá az apró, hideg cseppeket és

Csekélység ugyan, de ez is valami.

Ezen sovány jutalomban igyekeztem megboldogult elődeimet részeltetni, kiknek legnagyobb részüknek nevük és emléük fölött a viharos eseményekben gazdag egy-két közelebbi évszázad folytán már a feledés vastag fedrétege képződött, sőt még az egymásután következők sorrendjét is csak idegen levélárkban találhattam szétszórt feljegyzésekből, — hosszas utánjárással lehetett megállapítanom.

Életrajzi dolgozataim reudén egyben-másban tévedhettem, sőt pár tévedésemre már is rájöttem. Ilyen pl. midőn Tompa Jánosról szólva, azt irtam, hogy ő theol. tanár Benke Mihály helyére hozott Enyedre helyesornak, holott a püspökké lett Bodola János helyét foglalta volt el, Benke helye pedig, ki az enyedi főiskolánál a bölcsészet tanára volt három évtizeden át, Tompa egykori tanuló társa, Köteles Sámuel személyével lett betöltve 1818-ban.

Ezen tévedésemet ezennel készséggel helyreigazítom. Többi esetleges tévedéseim jóindulatu helyreigazítását is, bárkitől és bárhonnán jöjjenek azok, örömmel fogadom s ha helyesek lesznek, előtűk meghajlom. Ki olyan hiányos és szétszórt adatokból dolgozik, mint én dolgoztam, az olyannal a tévedés könnyen megtörténhetik.

S most már lássuk, hogy az enyedi több százados s annyi viharos eseményeket látott ref. templom korszerű átalakítása, a közel mult század késő borus alkonyán s századunk kora hajnalán minő nehézségekkel szemben folytatott küzdelmek között és miként vitetett véghez?

* * *

(Folytatása következik.)

a rideg szél oly udvariatlanul kapaszkodott az emberbe, hogy teljesen inokolt volt a tekintélyes téli kabátnak büszke önérzete a szerény tavaszi felsővel szemben. Egy szóval: megbomlott a vén masina s daczára, hogy a Lőcsey bácsi kalendariuma szerint már megjelent a hivatalos tavasz, mégis inkább novemberben képzeltem magam, mint a fűzfaköltészet hónapjában. Már épen találgattam, hogy a „Közérdek“ sajtóképe előtt ismeretes, melyik postától vegyek találó citatumot ehez az időhöz, midőn meglátam, hogy valakik velem szembe tartanak siető léptekkel. Azt hittem, hogy csak én vagyok oly rettenthetetlen sétáló, kinek még ilyenkor sem jobb benn, mint künn; az ám, az én kökényszemű ideálom jött kedves mamájával; valjon hová mehetnek? Egy gyors önévizsgálás, egy kis torokköszörülés s teljesen késznek éreztem magamat megpróbálni a szerencsét, hogy megforduljak és velök mehessenek.

— Van szerencsém üdvözölni nagysádekát! szabad lesz megtudnom, hová ebben a barátságatlan időben? — Hát nem tudja édes S. ur a mai nap nevezetességét? bizony látszik, hogy most nincs farsang, annyira kijött a szórakozásból! hisz most lesz az enyedi dalkör hangversenye. — Igaz! felelém, beismerem hibámat, hogy még ily ritkaságot is feledni tudtam. De most mulhatatlanul rohanok, ha mindjárt a piaci pallón kellene is mennem egész a város házáig (pedig ez önfeláldozó tettért joggal várhatnám, hogy martyrnak kinevezzenek), ott leszek, hisz ki tudja még mikor lehet módom ebben... azaz szabad lesz nagysádekát felkísérnem a hangversenyre?

— Jöjjön édes S. ur. legalább mint zeneérettő a műsor egyes számaira helyes magyarázattal és kritikával fog nekünk kedveskedni.

— Hm, gondolám magamban, ma egymás után érnek a meglepetések, ime mily hízog bók ilyen zord időben, de már erre csak kell mondanom valamit győngéd czélzással. — Oh az igaz, hogy rám is elragad olykor-olykor a pletyka — akarom mondani a kritizálás, de ma este ettől alig tarthatok, egyfelől azért, mert a mai műsor az enyemféle laikus bírálaton mindenesetre felül fog állani, de másfelől, hogy tudjak én — a műsorra pontosan figyelve — hűséges magyarázattal szolgálni, midőn a nagysádek becses társaságában töltöm legkedvesebb perczimeit?

Ilyenforma terefere között eljutottunk a nagyenyedi redout ajtóhához. — Üdvözölve legyetek ti dalárok, kik ily magamféle szerény emberrel szemben is oly udvariasok vagytok és megengeditek, hogy kökényszemű imádomot én veszem be és én kísérjem helyére, a padok tömkelegén keresztül. — És üdvözölve légy te tiszteletré méltó és minden itt hevesen dobogott és dobogó kebel halájára méltó agg terem! mennyi matrónát láttál te tágas öblödben s mégsem tanultad el tőlük, hogy miképen kellene magadat ifjítani, mert napról-napra rohansz végperczeid felé; tán udvariaságot akarsz teljesíteni, — melyet az az egymásnak tyukszemet bőven ajándékozó tánczos gentlemaneoktól tanultál — kopottsággal, hogy vén ábrázatot mellett annál inkább kitűnjék a bájos lányok üde szépsége!

De csitt! csengetnek már, előttünk áll a dalkör, nem tudom, hogy a nagy igyekezettel és kielégítő sikerrel,

A czimbalomról.

(Felolvasás a kétezredik czimbalom emlékünep alkalmából)

Irta: Id. Ábrányi Kornél.

A czimbalom napjainkban már egészen más jelentőséggel bír, mint az ősidőben, vagy mégcsak a keresztény idősámítás korábbi századaiban is. Művészeti s társadalmi állása lényegesen megváltozott s míg hajdan az irányadó körök alig méltatták figyelemre; ma már elmondhatjuk felőle, hogy udvar-, szalon- és hangversenyképes. S mi által vitta ki e szembeszökő emelkedését? Az által, hogy míg a régebbi időkben eredeti hazája, Ázsia, állami s társadalmi viszonyához mérten, csak a hangszerepára szerepére volt kárhóztatva; ujjab időben egy nemzet zenéje szellemének lett kifejezője; mert a czimbalom és a magyar zene, ma már két oly fogalom, melyről el lehet mondani: „két szív egy lélek.“

A magyar nemzet szellemi fejlődésében a zene az, mely legkésőbb ébredt fel dermedtségből s volt idő, — pedig még nem is olyan nagyon régen volt, — midőn az országútszélén hagyott magyar dal s zene hangjait, egyedül a czimbalom hangozta fel ábrándos rezgéseivel, mintegy emlékeztetve a nemzetet egyik legbáesebb rejtett kincsére.

Majd jött egy hazánkban is meghonosult barna faj, Ázsia messze pusztáiról, magával hozva a fékezhetlen szabadságszeretet mellett az isten szabad ege alatt való ábrándozás ösztönét is, melynek csak a méla dallamok korlátlan hullámzása lehet igazi s egyedüli tápláléka. S az elhagyott ázsiai puszták fiait találkoztak aztán a magyar puszták szabadon száguldó fiaival; dalban találkoztak lelkük a bánat és öröm kifejezésében s oly annyira megértették egymást, hogy minden további kétes diplomáciai alkudozások nélkül, felbonthatatlanul megkötötték azt a zene-szellemi frigyot, mely immár több század óta fennáll a magyar nép és a barna zenészek közt. S e frigy kövretítője ép a czimbalom volt, melyet e barna faj magával hozott még

ott az emberbe,
s téli kabátnak
el szemben. Egy
százára, hogy a
megjelent a hiva-
épzeltem magam.
ben találgattam,
meretes, melyik
időhöz, midőn
tartanak siető
nyok oly rettent-
jobb benn, mint
m jött kedves
gyors önévige-
sznek éreztem
megforduljak és
adékat! szabad
lan időben? —
nevezetességét?
anyira kijött a
dalkör hangver-
mat, hogy még
mulhatatlanul
ene is mennem
tettért joggal
(), ott leszek,
ben... azaz
hangversenyre?
enerőtő a műsor
kritikával fog
más után érnek
en zord időben,
gyöngéd ezél-
d olykor-olykor
de ma este
mai műsor az
ül fog állani,
orra pontosan
lni, midőn a
edvesebb per-
a nagyenyedi
dalok, kik
oly udvariások
imádottomat
padok tömke-
szteleire méltó
kebel hálájára
te tágas öblöd-
épen kellene
z végperceid
— melyet az
dekozó tánczos
h, hogy vén
bajos lánykák
alkalmából)
más jelentő-
k a kereszt-
vészeti s tár-
ig hajdan az
már elmond-
versenyképes
sét? Az ál-
ja, Ázsia, ál-
a hangszer-
a egy nemzet
c z i m b a -
oly fogalom,
ek.”
n a zene az,
s volt idő,
volt, — mi-
ene hangjait,
ndos rezgő-
ik legbecse-
t barna faj,
ezhellen sza-
t való ábrán-
mok korlát-
ka. S az el-
a magyar
kozott lelkük
megértették
eziai alkudo-
a zene-szel-
áll a magyar
zvetítője ép
hozott még

szabatosan előadott darabban gyönyörködjem-e, vagy azt kutassam, hogy kik is énekelnek most a dalkörben, hisz oly rég nem láttam a szélesebb körű és munkásabb missiora képes dalkört szerepelni.

És mit szóljak Vincéné ő nagysága zongorázásához? Őt itt dicsérni felesleges ismétlés volna; csak bár többször élvezhetnők azt a bevégzett technikával, tiszta, finom előadással és nyugodt előkelőséggel párosult művészetét. — Csak a zongora lett volna jobb!

De már ezt csak megjázzuk, t. i. a dr. Farnosné ő nagysága kedves énekét. Egy pillanatig elfeledkezve kökényszemű bájos szomszédomról, tapsoltam és újrátam, mit tehetve arról, ha a kedves, vonzó megjelenés, a tiszta, csengő, tömör hang ribillióba hozták kezemet és torkomat.

Ki az, a ki ásítani mer a Fogarasi tanár felolvasása alatt? az megérdemelné, hogy többé ne eresszék be egy hangversenyre is. A gazdag humorral, élénk festéssel megírt beszély oly derült hangulatba hozta a közönséget, hogy a felolvasást is szívesen megújraza volna. E hangulat folytán annál inkább kitűnt, változatossága miatt, az erre ifj. báró Kemény György által czimbalmon érzéssel előadott dalokból a busongó fájdalom. És hogyan engedett volna a kis báró a közönség újrázásainak, mindön meg az én bájos szomszédom is fokozta a tetszésnyilvánítást kis kacsóival. (Ezer bombardon és nagy bögő! miért nem tudok én is így czimbalmozni, gondolám, gyanusnak nézve az ő nagy örömet). Hasonló élvezettel hallgattuk a nyolcz dalos által szépen énekelte művészi szerkezetű és érzelmdus Serenad-ot is. — Végül kedves gyönyörűséget szerzett szeméinknek Polgár szintársulata egy festői képlettel.

— És most nagysád — szólék a mamához — mentesen fel a bíráló megjegyzések alól, miután ugy is feleslegesek volnának azok, mint előre is sejtém. Inkább én kérek nagysádtól holmi újabb felvilágosításokat holmi hírről.

És a mig mi csöndesen beszélgettünk amolyan jó, kisvárosias divat szerint, addig megzendül a karzat s fardhatatlanul libegtek — repültek a párok előttünk — szintén olyan jó enyedi szokás szerint.

És hogy annál több emlékekkel jöjünk el a hangversenyéről, nem csak fülünknek, szemünknek és kezünknek jutott ki a jóból, hanem még tudóknak is, lévén e libegés — repülés alatt „pornemű meggyás” a levegőben bőven.

Kimélni akarván magam, hogy még egy másik hangversenyig nehegy elköltözsem az örök harmonia hazájába, részvételt verék becsut beszédes szomszédnómtól és a boldogan lejtő kökényszemű angyaltól.

Elnézésem eszedem, ha valamit hibáztam a fennebbiekben, én mindenkit menteni tudnék hibájában is és boldognak tartanék, ki egy egész műsor lefolyása alatt, kökényszemű teremtés mellett ül. **Siculus.**

IRODALOM.

Irodalmi vállalat.

Az erdélyi gazdasági egyesület irodalmi szakosztálya örömmel tudatja könyvkiadó vállalatának elfizetést, hogy a folyó évben kiadandó négy füzet megírására kiváló szak-erőket sikerült megnyerni. „A borjunevelés a rany

legprimitívebb szerkezetében. A legelő nyájak méla kolompolásába belevegylt az ábrándozó magyar juhász bánatos dala kedveséről, a virágos rétekről s a vándor madarakról. A dalra tulfogókony úsna zenész pedig ellette dalait a magyar alföld s a kanyargó Tisza folyó partjai lakóinak s ha elnémult az ajk, megzendült a czimbalom s aztán tovább éltek, tovább szálltak a magyar dalok nemzedékről nemzedékre. S midőn nálunk is a lassan fejlődő civilizáció végre a vonós hangszereket is kezébe adta a magyar cigánynak, a czimbalom, mint az esti csillag a sápadt holdnak, olyan elválaszthatlan hű kísérője maradt a megszáporodott magyar zenészi hangszercsaládnak is. Sőt több: fűszere, lüktető szívverése és érdekességi központjává vált.

Ha a czimbalom röviden jelzett multjának e képét hazánkban, koronkénti fejlődési stádiumain keresztül, mai álláspontjával, de főleg a mai diszes estünnepeken bemutatott és méltányolt alakjával, jelentőségével és kihatóságával hasonlítjuk össze, úgy érezhetjük vele szemközt magunkat, mintha kopár elhagyott s ingoványos vidékről egyszerre tündéri kertbe lennénk áthelyezve. Az egykori rozoga darabokból összetákolt s hanyagul felhurozott faalkotmány ünnepi kontósba öltözött; az útszélről, a dűledező csárdák pitvaraiból s a vályog kunyhókból fényes palotákba költözött; barna érdes kezek helyett, finom, patyolatos ujjak érintik egyenletesen zengő hurjait; egyik kapos és tekintélyes ágát képezi a hazai műiparnak s a művészet fölkejtői nemesek a magyar hazában, hanem a külföld művelt köreiből is kiváló érdeklődéssel viseltetnek iránta.

S mind ezt ismét mi, és — tegyük hozzá — ki idézte elő? Az első kérdésre megfelel az a már jelzett szoros és benső viszony, mely a czimbalom és a magyar dal s zene közt kifejlődött s továbbá a hazánkban is immár meghonosult műipari értelem, mely a czimbalommal is szemben érvényesült s mely felismerte benne az eddig

s z a b á l y a i” című füzet megírását ugyanis Torma y Béla ministeri tanácsos volt szíves elvállalni, kinek népies irányu gazdasági munkái országszerte híresek — „A legelő k és kaszálók ápolásáról” szóló füzetet Rottler József, a fogarasi ménesbirtok igazgatója „A kis gazda, mint sertész hizlaló” címűt pedig Virágh Elek, hercegi uradalmi felügyelő és végre „A trágyáról a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók” című füzetet Réti János gazdasági tanintézeti tanár fogják megírni.

A több példányra előfizetni szándékozó gazdasági egyesületeket, gazdaköröket stb. ezennel tisztelettel értesítjük, miszerint 100 példányra való előfizetésnél 10%, 200 péld. való előfizetéssel 20 %, 200 példányon felül pedig 25% engedményt adunk.

Kolozsvár, 1888 márczius 21.

Az irodalmi szakosztály megbízásából

Dr. Berde Áron.
elnök.

Minek tartsonk divatlapot!

Hiszen a „Képes Családi Lapok” „Nő a házbán” című mellékletén a divatlevelek és divatképek, a divat minden mozzanatáról, minden újabb tümeményéről hűségesen értesítenek, s azonkívül közleményei a magyar családok háztartásának, gazdaságának minden ágát szakszertien tárgyaltják.

A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapest, nagy korona-utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legzélszerűbben postautalványon intézendők, kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatószámokkal. A legújabb szám is igen változatos tartalommal jelent meg.

VEGYES HIREK.

— **Időjárásunk** kezd tavaszias jelleget öltetni, ámbar a határhegyeken csaknem érintetlenül áll a hó s így időnkénti hideg légáramlatokra még ellehetünk készülni. A szilvafákban a kemény tél vidékünkön nagy kárt tett.

— **Fősorozás** a magyarigeni járásban kielégítő eredménnyel járt. A sorhadnak 57 s a honvédségnek 19 főnyi jutaléka kikerült, az igaz, hogy a 4-ik korosztály nagy részének belevonásával. A golyva duzzadt nyak s görbült hát és lábak az idén is sok egyébként alkalmas ifjút tettek alkalmatlanná a hadi szolgálatra, de szembetűnő volt, hogy az első korosztály a golyvától kevésbé volt megtámadva, mint a megelőző években, miből e baj apránként csökkenésére lehetne következtetéssel vonni.

— **Kolozsvárra** történt áthelyezésem folytán, nemes alsófehérvármegye tisztelt adakozóinak, valamint ismerősöknek időrovidség miatt ily uton magamat szíves emlékébe ajánlom. — Nagyenyeden, 1888. évi április 20-án. — **Pettykó Géza**, kir. adófelügyelő

— **Balászfalván** április 15-én Finna István főszt. gabiró ur vednöksége alatt műkedvelői előadás volt „Barátságból” és „A nyolczadik pont” — I felvonásos vígjátékok kerültek színpadra. Török Bálint, Pongrácz Simon, ifj. Dániel Mihály, Finna Aladár és Szőlősi Elek, valamint Pongrácz Simonné, Dániel Istvánné, Finna Giza és Finna Klári szerepeikben sikeresen működve, élvezetes estét szereztek. A két vígjáték között előadva még „Egy koreasmal jelenet” énekes bohózat is fokozta a derűtséget. Bárha a bevétel-

csak elrejtett tulajdonságokat, melyek kifejlesztve, azt a hangszerek közt szintén világpolgári színvonalra emelhetik.

Az ünnepegy, melyen a megjelent díszes közönségnek alkalma nyílt egy hazai hangszergyárból kikerült s immár a kétezredik számot viselő czimbalommal megismerkedni s azt érdeme szerint méltányolni, megfelel ama második kérdésre is, hogy ki e hangszer tökéletesítője?

E férfi az ismert udvari hangszer-gyáros Schunda Venczel József. Hosszu évek során át folytatott műipari működésének legkimagaslóbb részét ép az képezi, mely az ünnepegyre alkalmat nyújtott, t. i. hogy immár bemutathatja a hazai közönségnek a gyárából kikerült kétezredik czimbalmot, oly tökéletesített alakban, mely méltó a művelt világ művészi köreinek figyelmére és méltánylására. — A párisi s bécsi vilákiállításokra az ő kiállított tökéletesített s hangfogóval ellátott czimbalmai már oly széles érdekeltiséget keltettek, hogy az csak újabb s fokozottabb ösztönül szolgálhatott e kizárólagos magyar hangszernak s műipari ágának még tovább fejlesztésére. Midőn pedig az 1885. általános orsz. magyar iparkiallításán alkalma nyílt a művelt világ minden nemzetbeli s minden rangu látogatóinak megismerkedni az ő pedál czimbalmainak figyelmet lekötő sajátságával és életrevalóságával: ugy a közönség, mint a zenei szakköröknek csak egy véleménye alakult, ugyanis az, hogy e hangszer immár méltó a művészi világpolgárgjagra. S bizonyítja ezt amaz öröndetes tény is, miszerint a czimbalom ma már nemcsak hazánkban s Európában, hanem a világ mind az öt részében el van terjedve, hol a magyar műipar virágzását hirdeti.

(Vége következik.)

nek fele Balászfalva város színpítésére lett felajánlva; sajnálni lehet, hogy a románok közül többen nem jelentek meg, valószínűleg nagy bójtjuk miatt. Az előadást rövid ideig tartó táncmulatság követte.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** Csizsér Dániel, Marburgban nyugvó ref. papjelölt, sirkövének felállítására adakoztak: Bocz Józsefné ő nagysága 1 frt, Szilágyi Farkas ref. lelkész 1 frt, Hudelisz Mátyas vendéglős 1 frt, összesen 3 frtot. Fogadják a szíves adakozók a kegyelet oltárára hozott eme nagylelkű áldozataikért, a megboldogult szülői, rokoni és barátai nevében, forró köszönetemet. **Z. Kiss Sándor**, főisk. szenior.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A nagyenyedi dalkör által április 14-én az E. M. K. E. javára rendezett estély összes bevétele 93 frt 70 kr., — összes kiadása 59 frt 75 kr volt — s így az E. M. K. E.-nek felküldendő tiszta jövedelem 33 frt 95 kr. — Felülfizetők névsora: Id. Gáspár János 1 frt. Polgári Lajos 40 kr. Csuka Domokos 40 kr. Munkácsi Zsigmond 1 frt 40 kr. Orgonás Zsigmond őrnagy 1 frt. Csató János alispán 1 frt. Aczél Béla 1 frt 40 kr. Dr. Boér Jenő 1 frt 20 kr. Müller Mihály 1 frt. Horváth József 40 kr. Dr. Winkler Albert 50 kr. Ublyarik Albin 1 frt. Váro Ferencz tanár 2 frttal. Fogadják a nemes lelkű felülfizetők az egyeslet hálás köszönetét. — **Bart ha Zsigmond** pénztáros.

CSARNOK.

Marczli.

(Folytatás és vége.)

— Én egy becsületes királyi táblai hivatalnoknak vagyok a leánya Marosvásárhelyről, kinek a Marosmentén egyik faluban szép háza és kis birtoka van. Nyáron és a munka időben rendszeren kiszoktunk oda menni s én ott, daczára anyám ellenzésének, barátnémtól, a kik jó gazdasszonyok, a gazdasszonyiságot eltanultam, úgy vélekedvén, hogy egy jó háziasszonynak szüksége van mindennek előtt jó gazdasszonynak lenni.

— Igeu helyesen, édes leányom — jegyzé meg a plébánus ur.

— Mikor már elég erősnék éreztem magam a gazdasszonyi teendőknél, azon határozott kéréssel léptem szülőim elé: engedjék meg, hogy a szakácsné helyett én vezessem a háztartást s vigyem a gazdasszonyi teendőket; s szakácsnét pedig, ki csak kárára van a háznak, eresszék el a szolgálatból.

A plébánus és a vendégkoszoru mindegyre csak bölintott fejével, jöllehet nem tudták, hogy minő összefüggésben lehet az ő gazdasszonyi tudománya az ő itt-létével s a romlásra jutott plébánusi ebéddel.

De a leány csak folytatta.

Atyámnak, ki leginkább érezte, hogy mennyire terhére van egy szakácsné a háznak, tetszett a gondolat s a szakácsné fizetését tüstént nekem ígerte; de anyám méregbe jött s úgy megtámadott, hogy sirva fakadtam.

— Na én ebbe soha bele nem egyezem — mondá. Ha apád bolond s te még bolondabb vagy: illik, hogy legalább én megtartsam a józan eszemet. Mit mondana a város, ha megtudná, hogy nekem, egy királyi táblai hivatalnok feleségének, nincs szakácsném. Hogy és mikor nyitná be egy fiatal ember, egy kőr, az én házam ajtaját, ha tudná, hogy leányom közelében az ételszag és konyhaillat csapja meg orrát? A mai világban; az a leányok hivatása, hogy csinosan felöltözve, üljenek bele reggel egy diványba s ott regényolvasás, vagy legfeljebb horgolás és kötés közben, várjanak napestig a fiatalemberekre, a vizitákra s ha azok közül valamelyik megtetszik, kerítsék azt ügyesen hálójukba. Ezt, édes leányom, te is megteheted, de gazdasszonykodni nem fogsz soha.

— Ezzel végzé anyám szavait s ebből az elfogult nézetéből, bármennyit kértem és könyörögtem is neki, soha egy hajszálnyit sem engedett. Sőt miután én se sokat engedtem a magam igazából, e naptól fogva, folyton bennem lakott; néha szidott, máskor gunyolt s nem egyszer napokon keresztül a szobában tartott és ha kelle tt ha nem, regényt olvastatott velem. Atyámnak többször panaszkodtam nyomoru helyzetemet, de ő, úgy látszik nem mert kikötni anyámmal. Ha falura mentünk: ott még kinosabb volt helyzetem. Egyetlen pillanatra sem eresztett szemem elől, nehogy, a mint ő mondja, valami paraszt munkához fogjak. És ez így ment három éven keresztül.

Házunkat sem falu, sem városban soha senki sem látogatta, mert az a hír terjedt el rólunk, hogy anyám egy vén hárpia, ki leányával mindig veszekedik s belőlem sem lesz jobb anyámnál. Mások meg azt mondták, hogy úgy őriz, hogy még csak beszélni sem lehet velem.

Ilyen körülmények között kezdtem magamat és az életet napról-napra jobban unni. Arczom elvesztette úde színét, szemem bágadtak lettek, kedélyem, a régi, elszált, eltűnt, mint a vándormadár s megijedtem, hogy többé vissza se jő.

Végre tette határozotam magam. Atyámnak nem szóltam, mert tudtam, hogy szavaimmal csak fájdalmat okozok neki, hanem anyámnál zörgöttem megint. Kérő, esdő, fudokló hangon, elébe térdelve s kezét csókjaimmal elárasztva és könnyeimel öntözve, mondam el neki, hogy én, ha ez tovább is így megy; ha továbbra is így eltart a munkától és mozgékonyaságtól: én... én meghalok,

Azt hittem, hogy a halál említésére megindul, de egész nyugodtan csak ennyit válaszolt.

— Inkább halj meg, mintsem elparasztozdj!

— Jól van! — gondolám magamban. Nem halok meg, de rabságból kiszabadulok. Ez a határozat a tegnapi szüneteltet meg agyamban s ma reggel keresztül is vittem. Olyan időtájtban, mikor a pacirta még hallgat s a hajnal-essillag teljes fényében ontja sugarait: elhagytam a szülői házat s azon gondolattal jöttem ki Váshelyről, hogy valamelyik tisztességes falusi ur családnál szolgálatba álllok s ott ülök mindaddig, míg anyám előítélete alábbszáll.

Körülbelül három óra hosszat gyalogolhattam, mikor az az ur, a kivel én ide jöttem s a kit én azóta én hiába várok: szekérre felült. Mikor elmondtam neki, hogy szolgálatot keresek: azzal biztatott, hogy egy olyan házhoz visz, a hol ugybánnak velem, mint a tojással, csak jöjnek vele egész nyugodtan. En aztán eljöttem s mikor azt gondoltam, hogy helyt vagyok s kezdtem áldani jölvömet: egyszer csak rám nyit egy vén asszony s úgy megátkoz, hogy még most is reszketek tőle. Azt mondta, hogy kiturtam helyéből, pedig isten látja lelkem, én ezt nem akartam.

Ennyi, a mit tudok és most tisztelőndő szent atyám, oldjon fel a szörnű-átok alól, mert igazhitű katolikus étemre, nem tudom elviselni; érzem, hogy megfog; érzem hogy meghalok alatta.

A pap és vendégei érdeklődéssel halgatták végig a lány elbeszélését s kezdték a dolgon eligazodni.

— Nem tudnád megmondani, édes leányom, — kérde a plébánus. — hogy milyen volt az az ur, a ki téged ide hozott és itt hagyott? Nem egy magas barna ember, nagy, hajlott orral és fekete körszakállal?

— De igen, épen az volt.

Mindjárt gondoltam — nyilvánította nézetét a vén pap. — Az az ur nagy bolond és nagy akasztófa s nem más mint Marci.

— Igaz, igaz! Marci volt! Nem lehetett más, mint Marci — kiabálták minden oldalról a vendégek. Na, ez istenesen megtréfált minket, már most ebédeltünk a napnál.

És a Marci név hallatára lecsendesültek a háborgó kedélyek. A leány az átok alól ünnepélyesen feloldoztatott s mindenki bele nyugodott szépen sorsába. Csak az üres gyomrok nem nyugodtak bele. Kezdték hatalmasan zajogni s üzték a vendégséget, hogy kutasson, keressen, ha valami „harapni való“-t találna.

De hiába tették tüvé az egész házat; mert hogy tüvé tették azt csak el lehet hinni egy éhes társaságról.

A tisztelőndő ur testvére, a konyhai rombolás hősnője magával vitte a kecskakat; ő meg nem mutatkozott sehol a tisztulni kezdő láthatáron.

Se a kamarába kenyérért, sodar és szalonáért, se a pinczébe borért, vagy szilvapálinkáért nem lehetett menni. Hová tehát, mert valamit enni is csak kell!

Az átok alól feloldozott leány eleget mondta, hogy ő egy pillanat alatt ebédet csinálna, ha lenne miből, de ez a készség és ígélet sem tudta sokáig összetartani a társaságot; a hasztalan keresés a menekvés gondolatát ébresztette fel mindenikben.

Már kezdtek egyenként elszivárogni, mikor két ros lovával, behajtott az udvarra Marci.

Szekere tele volt szalonnával, sonkával, szalámival, kenyérral és mindenféle hideg étkekkel s mihelyt lovait megállította: stentori hangon oda kiáltott az éhes publikum felé:

— Ide, a ki ehetnék, mert jó pénzért van mit enni! „A bucsut pénzzel járják“, — ide, a ki ehetnék és pénze van!

Képzeltetni, hogy milyen szitkozódás, káromkodás hagyta el a felhívásra az éhező és szomjuhozó ajkakat.

Marci azonban még a fülét se mozdította. Ugy tett, mintha nem tudna semmiről semmit — csak mérte jó pénzért az ennyit. Olyan jövedelmet csinált egy óra alatt, hogy más kereskedő öt nap alatt sem csinált annyit.

Mikor szekere teljesen kiürült s a vendégkoszoru éhe lecsillapodott: tele zsebbel, vidám arccal felkántározta gebéit s nagy csendesen elköszögött, ráhagyva a plébánusra vendégeinek további ellátását, testvéreinek megkeresését és hivatali körébe való visszaállítását s a szegény szolgálat kereső leánynak, vagy szolgálatba való fogadását, vagy a szülői házhoz való visszaküldését.

És a plébánus ur vele ez utóbbit cselekedte.

Miután gazdasszonya, illetve testvére, ki a történetek alatt a faluban, egy szekely ember házánál rejtőzködött és hullatta könnyeit s ontotta panaszeit: visszakért a plébániára s meggyőződött mind a lány, mind a pap ártatlansága felől: kezdte atyai hangon feddeni, a mért szöke, éjnek idején elhagyta a szülői házat; meggyőzte a felől, hogy szülői most mindenfelé keresik s mennyivel busulnak érte; bebizonyította előtte, hogy mennyivel jobb a szülői háznál még a keserű falat is, mint idegennél az édesnek látszó s így rávette, hogy hajlandó lett a hazatérésre.

Az orvosnövendék, kinek szeme már az első pillanatban megakadt a leányon, készséggel ajánlott kisérőnek s olyan boldog volt, mikor ajánlata elfogadtatott.

— De nem oda Buda! — mondá a vén pap. Ha már ennyiben van a dolog, hogy a társadalmi formáknak is elég legyen téve: én is betöröm magam Váshelyig. Mit mondanának rólam, ha két éretlen gyermeket a szekérre pakolnék s úgy magukra, olyan hosszú utra eresztőném.

Még csak annyit jegyzek meg, hogy az orvosnövendék és a leány, kik masnap az öreg plébánussal szerencsésen Váshelyre érkeztek: most, mint férj és feleség áldják Marci, ki egyedüli eszközlője volt a köztük létrejött ismeretségnek, édes szerelemnek és boldog házasságnak. Marci meg, miután látja, hogy bolond gondolatainak és tetteinek ilyen nem várt, szép eredményei is vannak: csak gondol, csak térszen mindig-mindig, tovább is boldogokat.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti értéktörszédéről.

— A Magyar Mercur heti tudósítása. —

A törszédnek most valóban nincs oka, a jó kedvre és a jó hangulatra. A kedvezőtlen és aggasztó mozzanatok egész özőne bénítja a forgalom élénkületét és lankasztja a vállalkozási kedvet. Boulanger megválasztása sok gondot fog még okozni. A varatlanul kedvezőtlen fordulat a német császár egészségi állapotában megakadályozza az árfolyamok további emelkedését. Végre azok az óriási hitel-igények, melyekkel a kormány ismét a pénzpiacra fordul, gondolkodóba ejthetnek minden nemzet-gazdát. Csak most közt a kormány ismét szerződést a Rothschild-csoporttal arany járadék adósságunk szaporítására. Mindezek dacára azonban még türelemmel szilárd az irány. Egyrészt azért, mert az üzérkedés, már meglehetősen elvan tompulva minden politikai kérdés iránt, más részt meg azért, mert göresösen ragaszkodik ahhoz a kis járuláshoz melyet oly hosszú ideig tartó pangás után ki tudott vinni, és minden hatosnyi csökkenés ellen erős küzdelmet viv előbb. Csakis a forgalom terjedelme mutatja világosan a viszonyok rosszabbodását.

Járadékok és befektetési értékek piacán ismét szünetel a tevékenység; a vevők egy két nap alatt visszavonultak, új megbízások nem érkeznek és a forgalom szünetel. De azért az irány e téren még aránylag szilárd, az árfolyamok csak heves küzdelem után csökkennek pár krajczárral és a legelső kedvező híreskéré ismét javulnak; bizonyítja ezt, hogy csakis az emelkedésre van hajlandóság, de ezt a viszonyok gátolják pillanatnyilag.

Bankrészevényekben élénk a tevékenység, mert a sűrűn vállalkozó jó és rossz hírek a hitelrészevény-spekulációra nézve kedvező, minthogy gyakori árhullámzásokat idéz elő.

Közlekedési vállalatok részvényei nem rosszabbodtak, a mi a mai viszonyok között elég jó.

Helyi iparvállalati értékekben nincs semmi zűlet sem.

Sorsjegyek a legszilárdabbak, az összes értékek különösen a kis sorsjegyek jól kelnek. Valuták és váltók jelentékenyen rosszabbodtak.

Érték- és sorsjegyek birtokosoknak készséggel szolgál felvilágosítással a Magyar Mercur kiadóhivatala, Budapest Hatvani u. 17. szám.

* **Uj rózsza.** Nem régen volt alkalmunk említeni hogy a sikerek, melyeket a külföldi rózsza-kertészek újabb időben felmutathatnak, a magyar rózsza-kertészeket és rózsza-kevelőket is kezdik buzdítani. Említettük, hogy egy

Sz. 534 — 1888.

j. ig.

Arverezési hirdetemény.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola tulajdonát képező **Tóvis-Diód** község határán fekvő tagosított birtok a diódi udvar házzal együtt

1888. évi május hó 6-án d. e. 11 órakor

1888. évi szeptember hó 29-én kezdődő 8—nyolcz következő évre 1896. szeptember hó 29-ig Nagyenyeden a főiskola jog és jószágigazgatósága irodájában árverésen ki fog adatni.

Feltételek ugyanott megtekinthetők.

Nagyenyeden, 1888. évi ápril 7-én.

Splényi Henrik
jog és jószágigazgató.

3—3

délmagyarországi rózsatenyésztő ez évben egy új rózsával gazdagítja a szép és finom rózsák számát s most ismét adhatunk egy ilyenről hírt. A legújabb magyar rózsza még nincs megkeresztelve, csak annyit tudunk róla, hogy Emich Gusztáv országgyűlési képviselő s az országos magyar kertészeti egyesület elnöke lipótmezei kertjében látott nagvilágot, s az annyira keresett és kedvelt téa-hibridákhoz tartozik; szakadatlanul virít, kora tavasztól késő őszig. Virágai a gyönyörű La France hoz hasonlítanak, csak hogy szirmai merevek, akár ha viaszból volnának, s tartósabb ennél; felnyit állapotban több napig eltart, a legforróbb napban is; teljesen kinyit állapotban porzóit nem mutatja, a mi sok szép rózsának értékét csökkenti. Ennek az új fajnak a tovább terjesztésével Emich Gusztáv képviselő, Gillemot Vilmos hazai rózsatenyésztőt biztat meg, ki ezt a rózsát nemcsak az idei tavaszi virág-kiállításon mutatja be, hanem a rózsák hazájában, Franciaországban is. Jelenleg a megbízott rózsza-kertésznek üvegházában virít.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 6133—1887.

tkvi.

Arverési hirdetemény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közzétetik, hogy a

kir. kincstár végrehajtató 100 forint tőke, ennek az esedékességtől járó 6% kamata, 9 frt 93 kr költség kövételének kielégítése végett végrehajtást szenvedő Goja Mária szül. Puskás által képviselt kiskoru Bogezán Toma, Anna és Dandin Junonak a veresegyházi 239. sz. telekjegyzőkönyvben A+ 1—8. rendszám alatt foglalt fekvőségei 687 frt megállapított kikiáltási árban Veresegyház község előljárási helyiségében

1888. évi május 9-én délelőtt 10 órakor

tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni. A kir. kincstár végreh. kivételével.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Veresegyház község előljárási-ágnál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1888. február 4.

Sz. 6341—1887.

tkvi.

Arverési hirdetemény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság köz-

hírré teszi, hogy

a nagyenyedi kisegítő takarékpénztár végrehajtató 100 frt tőke és az eredeti 200 frt után 1882. évi július 10-til járó 6% kamata 20 frt 2 kr költségkövételének kielégítése végett végrehajtást szenvedők Berky György és társának, a nagyenyedi 370. sz. telekjegyzőkönyvben A+ 1. rendszám alatti fekvője a végr. törvény 156. §. c. pontja alapján egészen 600 frt, a nagyenyedi 372. sz. telekjegyzőkönyvben A+ 1. rsz. alatti fekvő 600 frt és végül a 363. sz. tjkvben A+ 1. rsz. a. foglalt fekvő földhaszonélvezete és épülettulajdona 200 frt megállapított kikiáltási árban a telekkönyvi iroda helyiségében

1888. évi május hó 12-ik napján délelőtt 10 órakor

tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

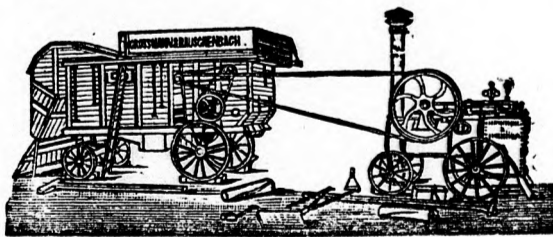
A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő részben 15 és 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli könyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Nagyenyed város tanácsánál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1888. február 11.

Magyar gőzcséplő-készletek

Gőzmozgonyok

2, 2½, 3½, 4, 6, 8 lóerőre.

Gőzcséplőgépek

fa- és vaskeretrel, verőlécczes szeges dobbal,
legújabb, legerősebb szerkezet,
legnagyobb munkaképesség mellett.

Olcsó árak és előnyös feltételek.

Árjegyzékek kívánatra.

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

első magyar gazdasági gépgyára

Budapest, külső váci-út 7. szám.

1—5